

Reactie op: Echte economie in beweging

In zijn artikel 'Echte economie in beweging' in *ESB* van 19 december jl. stelt Arnold Heertje voor om het nieuwe economieprogramma, zoals geadviseerd door de commissie-Teulings, in heroverweging te nemen. De kredietcrisis zou bijvoorbeeld "een onverwachte en zwaarwegende reden zijn het programma te herzien". Door een te beperkte kijk op welvaart en het verwaarlozen van kwalitatieve aspecten van het economisch leven zou een te grote wig ontstaan tussen examenprogramma en werkelijkheid. Een opmerkelijke zinsnede die getuigt van weinig, of eenzijdige, kennis van het nieuwe programma. In dit stuk wil ik kort reageren door de contouren van dit programma te schetsen met als doel de betrokkenen uit het hoger en wetenschappelijk onderwijs te informeren over het nieuwe examenprogramma. Vanaf 2012 stroomt immers een ander type student de economiefaculteiten binnen met andere economische kennis en vaardigheden. Het nieuwe economieprogramma ordent de lesstof met behulp van acht kernconcepten die in wisselende situaties of contexten hun meerwaarde bewijzen. Deze kernconcepten zijn: schaarste, ruil, markt, ruilen over de tijd, samenwerken en onderhandelen, risico en informatie, welvaart en groei, goede tijden slechte tijden. Een leerling moet kennis hebben van deze concepten om de economische wereld te begrijpen. Neem vraag en aanbod: dat speelt niet alleen in Aalsmeer op de bloemenveiling, maar ook binnen het gezinsleven bij de verdeling van bijvoorbeeld zorgtaken. Of neem het onderwijs: dat kan men zien als een investering in menselijk kapitaal. De keuze om verder te studeren is eigenlijk niet anders dan de beslissing om een nieuwe machine te kopen. Naast het benoemen van de kernconcepten, die weer zijn onderverdeeld in begrippen, is de doelstelling van het vak economie van belang. Het vak economie op de middelbare school bereidt leerlingen voor op een adequate deelname aan het maatschappelijk verkeer. Dit betekent dat leerlingen met behulp van deze concepten de economische verschijnselen in de maatschappij begrijpen; verschijnselen waar ze als persoon in de verschillende rollen binnen huishouden, bedrijven of overheidsinstellingen mee te maken krijgen en waarbinnen zij beslissingen moeten nemen of waar zij als lid van de samenleving mee te maken krijgen. Het gaat dus niet alleen om vakkennis en een beeld van economische vervolgopties, maar bovenal waar je economische kennis, in welke hoedanigheid dan ook, tegenkomt en hoe je aangeleerde kennis kunt gebruiken. Dat kan bij de aanschaf van een huis zijn, bij het opstarten van een eigen bedrijf, bij cao-onderhandelingen, of bij

de keuze voor het verdelen van de zorgtaken als er gezinsuitbreiding op komst is. De onderwijsdoelstelling gevat in termen van concept en toepassing in context vormt het hart van het nieuwe programma. De opmerking van Arnold Heertje inzake de kredietcrisis is merkwaardig maar bovenal onjuist. Het is juist deze crisis die bij uitstek een context biedt waarin leerlingen een aantal fundamentele economische principes kunnen herkennen, zoals asymmetrische informatie, moreel wangedrag, principaal-agent-relaties, tijdsvoorkeuren en het eigen belang versus het collectieve belang. Allemaal principes die deel uitmaken van dit nieuwe examenprogramma en die niet voorkomen in het huidige examenprogramma. Een enorme winst zou ik zeggen. Arnold Heertje ziet dit kennelijk anders maar waar dit op gebaseerd is, is mij onduidelijk. Misschien is het ingegeven door zijn aversie tegen het gehanteerde welvaartsbegrip en de vermeende verheerlijking van de markt. Het punt dat Heertje vervolgens oproept is ook onjuist: "het verwaarlozen van instituties die in het economisch leven zorg dragen voor het coördineren van gedrag van subjecten in een risicodragende omgeving". Dat is juist een discussie die met behulp van het nieuwe examenprogramma gevoerd kan worden in de klas. Hierbij dient natuurlijk voorzichtigheid betracht te worden ten aanzien van de omvang en aard van deze complexe materie. De doelgroep waarvoor dit examenprogramma geschreven is, betreft geen selecte club van promovendi aan een economische faculteit, maar leerlingen die ingewijd worden in de complexe economische wereld. Het vak economie op de middelbare school bestudeert de keuzes van subjecten, en introduceert hiertoe een aantal economische begrippen. Het is pure winst dat we de tijd van regeltjes uit het hoofd leren achter ons kunnen laten. Als over een flink aantal jaren een nieuwe lichter leerlingen in 4 havo en 4 vwo het vak economie volgt, zullen deze leerlingen zich niet veel meer herinneren van de huidige kredietcrisis. Maar het zal een prachtige context blijven waarmee de leerlingen aan de slag kunnen gaan. Op dit moment doen in een pilot vele docenten en leerlingen met succes ervaringen op met het nieuwe examenprogramma. De kredietcrisis komt daarbij als vanzelfsprekend aan bod.

ERIC WELP

Leerplanontwikkelaar bij
SLO

De redactie behoudt zich het recht voor inzending voor de rubriek reactie te wijzigen, in te korten, aan te passen of te redigeren ten behoeve van de leesbaarheid en argumentatie.